

İngiltere - Türkiye ekseninde son söz

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

İngiltere seçimleri ve sonuçları üstüne epey şey yazıldı. Fakat, gene de bir süre susacağımız bir konuda son birkaç şey söylemeyi gerekli

görüyorum.

1. İngiltere'deki iktidar değişimi dünyanın artık sol bir siyasete doğru kaymaya başladığını göstermekte midir?

Mayıs ayı sonunda yapılacak seçimlerde nasıl bir sonuç ortaya çıkar bilinmez ama kamuoyu yoklamaları, bugün Fransa'da da sosyalistlerin iktidarda bulunan sağ koalisionun önünde gittiğini göstermektedir. Amerika, uzun yıllar Cumhuriyetçiler tarafından yönetildikten sonra Demokratlar tarafından yönetilmeye başlanmıştır. İngiltere'deki seçim sonuçları on sekiz yıllık bir muhafazakar yönetimin değişmesidir...

Bu sonuçlar şunu göstermektedir: Yeni bir siyaset arayışı başlamıştır ve hatta sonuçlarını vermektedir. Fakat, önemli olan husus şudur: Siyasi talepler mi değişmektedir yoksa sol partiler mi kendilerini değiştirerek bu gelişmeyi gerçekleştirmektedirler?

2. Buradan bakınca doğrusu siyasal eğilim ve taleplerin değişmesi kadar merkez sol partilerin kendilerini `değişmeyen' beklentilere uyarlaması da önem kazanmaktadır. Örneğin Blair'in ortaya koyduğu `radikal merkez' kavramı bu bağlamda önemli bir açılıma işaret etmektedir. Blair, herhangi bir değişimin ancak merkezden başlatılabileceğini, ancak oradaki kitleliliği kavramakla mümkün olabileceğini ısrarla vurgulamaktadır. Buradan hareketle merkez sol kavramlarda bir sağa kaymanın başladığı söylenebilir. Fakat...

3. Şurası artık kesinlikle anlaşılmıştır. Dünya yeni bir dönemden geçmektedir. Yeni bir toplumsal yapı oluşmuştur. Bu, küreselleşmenin ve bağlı birçok gelişmenin ortaya koyduğu bir gerçekliktir. Bunlarla birlikte bir `yeni siyaset' arayışı ve gereksinimi somutlaşmıştır. Bu siyaset öncelikle merkez sağla merkez sol arasında bölüşülmüş kimi kavramların bu defa ortaklaşa kullanımıyla belirlenmektedir. (Bunun yaratacağı olası tehlikeler üstünde bu köşedeki farklı yazılarla durulmuştu. Bu durumu solla sağın arasında fark kalmaması şeklinde yorumlamak son derece yanlıştır.) Örneğin `cemaat ruhu' kavramı sağ tarafından da sol tarafından da işlenebilmektedir.

Klasik, sınıf temelli arayışların sonuna gelinmiştir. Çünkü, sınıf kavramının içini dolduran olgular, göstergeler değişmiştir.

4. Buradan bakınca İngiltere'de eski İşçi Partisi'nin yaşadığı değişimin iki temel yönü olduğu ortaya çıkmaktadır. İlki, bu partinin yaşadığı değişim bir yanıyla `mahalli' bir değişimdir. Kabul etmek gerekir ki İP, Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin 1959 yılında gerçekleştirdiği değişimi ancak şimdi yaşamıştır. Bu yanıyla değişimin `evrensel' denebilecek önemde bir yanı yok gibi durmaktadır. Fakat bu olgunun evrensel önemi şudur: Dönüşüm gerçekleştiremeyen sol parti tasfiye edilmektedir. İkincisi, İP'in gerçekleştirdiği atılımın yukarıda değindiğim `yeni siyaset' arayışıyla örtüşen bir yanı vardır. Toplumların, son dönemlerinde yaşadıkları gerçeklerin tümünden yadsınarak değiştirilemeyeceğini İP ortaya koymuştur.

5. Türkiye'de merkez solun iktidara gelmesi iki olguya bağlıdır. Bunların ilki değişimdir. Önemli olan değişimin neyin üstüne oturtulacağına iyi hesaplanmasıdır. Bir `taklit' mantığıyla gerçekleştirilen değişim elbette yararsızdır. Fakat, değişimin sağlanabilmesi için öncelikle varolan koşulların evrensel ve yerel düzeyde çok iyi algılanması gerekmektedir. İkinci husus tam da bu noktaya bağlanmaktadır: Türkiye'nin kendisine özgü koşullarının olduğu yadsınamaz. Fakat, bu, tüm ülkeler ve toplumlar için geçerli bir husustur ve Türkiye kendisini yalnızca bu olgunun içine hapsederek de bir yere varamaz. Bugün yeryüzünde yeni bir yapı oluşmuştur. Türkiye de bu bütünün içindedir. Sol, eğer bunu anlar kendi toplumsal topografyasına uyan bir yenileşme sürecinden geçer, yalnızca kendi geçmişinin kavramlarını telaffuz etmekten kurtulursa yeniden doğabilir.

Unutmayın Lazarus da bir ölüydü!